

Forfatter: Heiberg, Johan Ludvig

Titel: Udrag fra Dramatik i udvalg

Citation: Heiberg, Johan Ludvig: "Dramatik i udvalg", i Heiberg, Johan Ludvig: *Dramatik i udvalg*, udg. af Jens Kr. Andersen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 595. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergjl04val-shoot-idm140721242008144/facsimile.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Dramatik i udvalg

friste mangen Pen: man bør huske, at Reisers skrifter var sprogligt-stilistiske rædsler!

- 143 *i Klæder skaaret (...) i Kjødet baaret*: gl. ordsprog (Mau 4861), her: hos jer er det kun tillært, som hos mig er medfødt talent. – *Castale*: af Kastalia, i gr. mytologi kilde på Parnas, der inspirerede digterne; symbol på digterisk begejstring. – *Tempes Dale*: den materielle, jordiske sfære. – *jer selv til Spot (...) kan mælde*: en i Reisers mund ufrivillig rammende selvkaraktistik. – *mælde*: melde, meddele.
- 144 *Solen gryer, og Hanen guler*: if. folketroen må genferd vende tilbage til deres grave ved solopgang. – *Musen Thalia*: se n.t.s. 11. – *Hold op (...) Legen just er bedst*: gl. ordsprog (Mau 5424). – *tølleus(e)*: løssluppen. – og: (trykstærk) end. – *Katastrophen*: se n.t.s. 135. – *Chonet (...)* *ende skal det hele*: de gr. tragedier slutter ofte med en korsang; at dette dog ikke behøver at være tilfældet, fremgår af Aristoteles' *Poetik*, hvor en del af tragedien, exodos, defineres som den del, der ikke efterfølges af nogen korsang (kap. 12). – *De hellige tre Konger*: se n.t.s. 11. – *O Stjerne, hav Tak*: melodien til denne sang var i originaltrykket indføjet som nodetilæg (til at folde ud); fru Heibergs oplysning om, at melodien er blevet til i forbindelse med en opførelse på den lille Johan Ludvigs marionetteater (se efterskriften s. 525), har bragt Heibergforskeren M. Borup til at antage, at C. E. F. Weyse har udført (en del af) kompositionen (Borup I, s. 43); det taler til støtte herfor, at melodien ikke findes optaget blandt Heibergs egne kompositioner i musikbilaget til *Poet. Skr.* IX, 1862, s. 491ff. – *Stjerne (...)* *ledende Ven*: Bethlehemsstjernen, se n.t.s. 15.
- 145 *Eenhed og Costume*: af den klassiske dramaturgis »tre enheder« (tidens, stedets og handlingens) gik stedets enhed ud på, at dramaet skulle foregå på én lokalitet (og dermed i ét miljø). – *Christendom med Hedskab*: de hellige tre konger tilhører den første, den antikke muse det andet. – *Kunstens Regler*: se næstføreg. n. – *Konterfei*: kontrafej, portræt. – *denne Støtte (...) Melpomene*: da C. F. Harsdorff (1735-99) i 1773-74 ombyggede Det Kgl. Teater, gjorde han prosceniet (se n.t.s. 103) dybere og opsatte søjler på begge sider af det, ved hvilke der anbragtes gibsstøtter af Thalia og Melpomene, komediens og tragediens muse, udført af hhv. J. Wiedewelt (1731-1802) og A. Weidenhaupt (1738-1805), støtterne stod frem til 1830; Thalia-støttens farveskift synes derimod uden belæg i teaterhistorien.
- 147 *lade sig høre (...)* *Penge*: »synger for folks døre« for at tigge. – *Mark(es)*: gl. møntenhed, 1/6 rigsdaler, ca. 1,50 kr. i 1990'er-værdi. – *forklædte*